

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики

**СУЧАСНІ
МОВО- І ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ
МЕТОДОЛОГІЇ ТА НОВІ ПРОЧИТАННЯ
ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ**

АНТОЛОГІЯ

Електронне видання на CD-ROM

Луцьк
Вежа-Друк
2018

УДК 80'06(082)

С 91

*Рекомендовано вченою радою факультету філології та журналістики
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 22 лютого 2018 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Оляндер Луїза Костянтинівна, доктор філологічних наук, професор, академік АН ВО України (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Члени редакційної колегії

Астрахан Наталія Іванівна, доктор філологічних наук, доцент (Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Богданова Ольга Володимирівна, доктор філологічних наук, професор (Петербурзький державний університет)

Васейко Юлія Святославівна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Громик Юрій Васильович, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Захарова Вікторія Трохимівна, доктор філологічних наук, професор (Ніжньогородський державний педагогічний університет імені Козьми Мініна)

Полежаєва Тетяна Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

Полякова Лариса Василівна, доктор філологічних наук, професор (Тамбовський державний університет імені Г.Р. Державіна)

Удалов Віктор Лазарович, доктор філологічних наук, професор, академік АН ВО України

Чирков Олександр Семенович, доктор філологічних наук, професор (Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Штейнер Іван Федорович, доктор філологічних наук, професор (Гомелівський державний університет імені Франциска Скорини)

Рецензенти

Козлик Ігор Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)

Радишевський Ростислав Петрович – доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України (Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

Сучасні мово- і літературознавчі методології та нові прочитання художнього тексту.

С 91 Антологія / упорядники Л. К. Оляндер, О. В. Богданова, Ю. В. Громик, І. Ф. Штейнер. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 10,80 Мб.

ISBN 978-966-940-159-5

У збірнику представлено статті як видатних, так і молодих учених України, Китаю, Польщі, Республіки Білорусь, Росії з питань методологій сучасного літературо- та мовознавства.

Збірник розрахований на спеціалістів-філологів, студентів, учителів, а також на усіх, кого цікавлять методологічні підходи до аналізу текстів красного письменства.

Тексти публікуються в авторській редакції.

УДК 80'06(082)

© Оляндер Л. К., Богданова О. В., Громик Ю. В., Штейнер І. Ф. (упорядкування), 2018

© Маліневська І. П. (обкладинка), 2018

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018

ISBN 978-966-940-159-5

ЗМІСТ

<i>Вступне слово</i>	7
----------------------------	---

ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

<i>Жулинський М.Г.</i> Був «одночасно і вченим, і громадським діячем на полі культури». Академікові Дмитру Багалію – 160 років.....	9
<i>Козлик І.В.</i> Роман Гром'як: методологічні параметри наукової діяльності ученого.....	21

ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Сучасні проблеми теорії літератури

<i>Астрахан Н.І.</i> Літературний твір як модель семіозису.....	37
<i>Бажок І.А.</i> Жанрава-тэматычныя асаблівасці беларускай і ўкраінскай эсэістыкі.....	43
<i>Васильєв Є.М.</i> Жанри драми у сучасних загальних генологічних дослідженнях.....	49
<i>Вірченко Т.І.</i> Літературознавча термінологія в авторських жанрових дефініціях сучасних українських драматургів.....	58
<i>Головій О.М.</i> Неореалізм: до проблеми термінологічного окреслення.....	63
<i>Гром'як Р.Т.</i> Методика реалізації рецептивного підходу до літературних явищ у компаративних студіях.....	74
<i>Дмитрієва І.В.</i> П'єса-колаж та її особливості (на матеріалі п'єси Сари Кейн «Психоз 4.48»).....	79
<i>Захарова В.Т.</i> Проблемы лиризации русской прозы XX века в ракурсе трудов В.А. Грехнева и Д.Е. Максимова.....	84
<i>Козлик І.В.</i> Теоретико-літературний потенціал літературно-художньої спадщини М.В. Гоголя.....	88
<i>Кормилов С.И.</i> К проблеме синтетической теории литературы: элементы и качества художественного произведения.....	108
<i>Криворучко С.К.</i> Напряг «fictions critiques» («критичний вимисел») межі ХХ – ХХІ ст.....	119
<i>Кучма Н.</i> До проблеми теорії і класифікації літературно-критичних жанрів.....	129
<i>Лавринович Л.Б.</i> Типологія постмодерного персонажа.....	133
<i>Лановик М.Б.</i> Теорія відносності: проблема посилення «кризи теорії» чи пошуки точного знання в гуманітарній науці.....	141
<i>Лановик З.Б.</i> Подолання «кризи теорії» через повернення до витоків «чистої герменевтики».....	149
<i>Медицька М.С.</i> Художня парадигма маски: літературний контекст заходу і сходу.....	157
<i>Моклиця М.В.</i> Філологічні методи у дослідженнях літератури.....	169
<i>Полежаєва Т.В.</i> Сюжет в лирике: целостно-системный подход.....	175
<i>Полякова Л.В.</i> Компаративистика в современном российском литературоведении: поиск путей развития и плодотворных решений.....	188
<i>Приходько В.Б.</i> Розуміння художнього тексту як перекладознавча проблема.....	202
<i>Regiewicz A.</i> Тропу teologiczne w sztuce interpretacji. Ćwiczenia z poszukiwania sensów....	207
<i>Соколова В.А.</i> Ідеологія та життєва практика пуританства у драмах Б. Шоу «Учень диявола» та Лесі Українки «У пуці».....	235
<i>Степанова А.А.</i> Образ фаустовского сознания в литературе XX века: от архетипа к идеологеме.....	246
<i>Тарнашинська Л.Б.</i> Українське шістдесятництво: синергетичний вимір.....	257
<i>Удалов В.Л.</i> «Вишневы сад» – заповіт Чехова: процес цілісно-системного дослідження	265

<i>Хороб С.І.</i> Літературно-критичні концепції Миколи Євшана (на матеріалі статті П. Петренка «Естетичне “вірую” М. Євшана»).....	277
<i>Червінська О.В.</i> Жанрова природа ритму.....	284
<i>Чирков О.С.</i> Драматургія – мистецтво драми?.....	290
<i>Чуй А.В.</i> Любовна лірика «Молодої музи»: стан та перспективи дослідження.....	297

Присвяти у структурі тексту

<i>Богданова О.В.</i> К вопросу о дедикативных стратегиях художественного текста.....	307
<i>Мусий В.Б.</i> Рецептивный потенциал посвящения как элемента художественной системы рассказа Чулкова Г.И. «Кинжал».....	315
<i>Назарець В.М.</i> Типологія жанрово-тематичних різновидів присвяти.....	322

ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Слов'янські літератури

Українська література

<i>Данилюк-Терещук Т.Я.</i> Літературна історія фольклорного вовкулаки.....	333
<i>Девдюк І.В.</i> Байронічні мотиви та образи у творчості Пантелеймона Куліша.....	341
<i>Комінярська І.М.</i> Ретроспектива в минуле: українська діаспора та еміграційна література.....	346
<i>Козлов Р.А.</i> «Будка ч. 27» Івана Франка: хронотопно-нумерологічне прочитання.....	351
<i>Колошук Н.Г.</i> Аналіз окремого поетичного тексту (на прикладі вірша В. Свідзінського «Невже ми не вийдем з мороку книг?..»).....	355
<i>Мовчан В. С.</i> Образи долі у драматургії Лесі Українки: філософські аспекти.....	363
<i>Оляндер Л.К.</i> Онтологічний вимір ліричної трилогії Петра Сороки «Симфонія Петриківського лісу».....	369
<i>Пасічник О.В.</i> Жанрові парадигми «Темноти» Уласа Самчука та «Архипелага ГУЛАГ» Олександра Солженіцина: авторські наміри, інтертекстуальні відношення, сучасні дискусії.....	378
<i>Романов С.М.</i> Особистість і творчість: Леся Українка і Михайло Коцюбинський.....	384
<i>Руденко М.</i> Екстрадієгетичний дискурс «Вступної новели» М.Хвильового: інтертекстуальна стратегія.....	394
<i>Скляр А.Ю.</i> Художньо-естетичні доміанти драматургії В. Діброви (на матеріалі збірки «Довкола столу»).....	400
<i>Скупейко Л.І.</i> Рецепція творчості Лесі Українки: між реалізмом і модернізмом.....	406
<i>Тарнашинська Л.Б.</i> «Нова епічність» VS лжеепічність: проекція творчості українських шістдесятників на світові процеси.....	413
<i>Хороб М.Б.</i> Марія Вайно: мистецтво новелістичного мислення.....	428
<i>Яблонська О.В.</i> Повість Т. Шевченка «Близнецы» в аспекті постколоніальної критики....	435
<i>Яручик В.П.</i> Специфіка вживання образу малої батьківщини у творчості українських письменників Підляшшя.....	442
<i>Яструбецька Г.І.</i> Нові естетичні стратегії В. Слапчука (романи «Книга забуття» і «Та сама курява дороги»).....	447

Білоруська література

<i>Лавринович Л.Б.</i> Aeternum – momentum – kairos: темпоральні аспекти міфопоетики у збірці Алєся Рязанова «Гліна. Камень. Жалеза».....	456
<i>Мельнікава А.М.</i> Праблема «захад – усход» у беларускай публіцыстыцы і мастацкай літаратуры першай трэці ХХ стагоддзя.....	463
<i>Фіцнер Т.А.</i> Праблема жаночай эмансипацыі ў ранніх апавяданнях М. Зарэцкага.....	468
<i>Штэйнер І.Ф.</i> Увасабленне горада ў філасофіі і паэзіі А. Рэмбо, Ф. Ніцшэ і А. Разанавы.....	471

8. Червіньська О.В. Рецептивна поетика. Історико-методологічні теоретичні засади. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2001. – 54 с.

Громяк Р.Т. Методика реализации рецептивного подхода к литературным явлениям в компаративных студиях.

В статье акцентируются прагматические аспекты рецептивной эстетики с целью стимуляции и активизации теоретико-методологической мысли. Речь идет о рецептивно-коммуникативном подходе к литературно-художественным явлениям в компаративных исследованиях. Подняты дискуссионные вопросы о терминологическом статусе национальных лексем, которые вербализуют очень важный момент, связанный с онтологией (бытием) литературного произведения. Отмечается необходимость логической классификации (координации, корреляции, субординации) соответствующих процедур в широкой сфере аналитико-синтезирующей деятельности, индуктивно-дедуктивных операций. Рассматриваются интегральные и дифференциальные формы рецепции, констатируется, описывается и оценивается их функциональное значение.

Ключевые слова: рецептивно-коммуникативный подход, координация, корреляция, субординация, методики, компаративистика, методология.

Gromyak R.T. Method of Implementing a Receptive Approach to Literary Phenomena in Comparative Studios.

The article emphasizes the pragmatic aspects of receptive aesthetics with the aim of stimulating and activating theoretical and methodological thought. This is a receptive-communicative approach to literary and artistic phenomena in comparative studies. Discussions were raised on the terminological status of national tokens, which verbalize a very important point related to the ontology (being) of the literary work. There is a need for logical classification (coordination, correlation, subordination) of the relevant procedures in a wide range of analytical and synthesizing activities, inductive deductive operations. Integral and differential forms of reception are considered, their functional significance is described and estimated.

Keywords: receptive-communicative approach, coordination, correlation, subordination, methodology, comparativistics, methodology.

І. В. Дмитрієва

**П'ЕСА-КОЛАЖ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ
(НА МАТЕРІАЛІ П'ЕСИ САРИ КЕЙН «ПСИХОЗ 4.48»)¹**

У статті розглянуто особливості драматургічного доробку ексцентричного британського драматурга Сари Кейн в контексті утворення в її творчості унікальних авторських жанрів. За основу взято останню п'єсу автора «Психоз 4.48». В роботі проаналізовано сюжет та структуру п'єси, завдяки включення в її канву різноманітних елементів, що дозволяють говорити про модифікацію традиційного уявлення про драматургічний текст. Завдяки залученню в п'єсу полі жанрових включень можна стверджувати про формування нового жанрового елементу – п'єси-колаж, що стверджує ідею про те, що драматургія Сари Кейн не входить в алгоритм традиційних жанрів, а продукує нові авторські утворення, завдяки внесенню в драматургічний твір різнорідних елементів.

Ключові слова: колаж, театр вам-в-обличчя, авторський жанр

¹ Вперше надруковано: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. – 2016. – Вип. 20(1). – С. 66-68.

Постановка проблеми. Британський театр в кінці 90-х пережив низку потужних трансформацій, які дали народження новому мисленню і концепції театру. Відбувається процес проникнення в найінтимніші куточки людського буття, все закрите і затабуйоване розінтимізується і перетворюється на кровоточащу загрубілу рану, яка не загоюється, а виставлена напоказ найбрутальнішим шляхом, таким чином «показ тілесних функцій і явного сексу та анального згвалтування символізує театр дев'яностих» [1, с. 11]¹. Такі явні характеристики сучасного театру об'єднують драматургів під егідою театр вам-в-обличчя², до якого входять найбільш промовитіші представники: Джо Пенхолл, Марк Равенхіл, Мартін Крімп та Сара Кейн.

Після своєї ранньої смерті, спричиненої суїцидом у 28-річному віці, Кейн залишила поза собою певний масив п'єс, які з моменту їх появи спричинили достатньо амбівалентну реакцію з боку літературних критиків. Творчість Сари Кейн, з легкої руки, відомого на той час театрального критика Джека Тінкера, завжди подавалась під етикеткою з назвою «огидний бенкет мерзоти»³ [2, с. 235].

Театр провокації, крайнощів та тактика шоку в поєднанні з табуйованою лексикою та сценами відчайдушного гіпереротизму завжди характеризували драматичні твори Сари Кейн. Хоча вони завжди розглядалися в контексті «in-yer-face theatre», поряд з іншими промовистими представниками, згаданими вище. Однак на цьому дослідження унікальності творчого доробку Кейн закінчується. Грунтовні дослідження особливостей жанрового втілення п'єс ексцентричної драматургині ще не здійснювалися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчому доробку Сари Кейн приділено особливо увагу в контексті зарубіжного літературознавства. Кен Урбан, Греєм Саундерс, Лі Батчер досліджували особливості творчості Сари Кейн як найбільш проовистого представника течії «вам-в-обличчя», особливості насилля та екстримізму, моральності та справедливості. Однак вітчизняне літературознавство ще не продукувало ґрунтового дослідження жанрової природи її п'єс. Якщо наукові розвідки і заторкують її творчість, то вони зазвичай носять спорадичний та фрагментарний характер.

Формування мети статті. В дослідженні буде здійснено аналіз творчості Сари Кейн (на матеріалі п'єси «Психоз 4.48» в контексті утворення унікальних авторських жанрів, завдяки залученню в п'єсу поза жанрових елементів.

Виклад основного матеріалу. Остання п'єса Сари Кейн носить назву «4.48 Психоз». Ця робота є достатньо показовою в контексті всього творчого доробку автора, оскільки центрується на темі самовбивства. Відомо, що в короткий період після написання п'єси, Кейн покінчила життя самогубством, тим самим, зробивши її ключовим пунктом своєї літературної практики. Сама п'єса, оминувши красноречиве фізичне насильство, яке домінувало в попередніх її роботах, уособлює собою сповідь особистості. Пацієнтка психічної лікарні знаходиться в постійній саморефлексії, повторюючи фразу про те, що ненавидить себе, хоче себе вбити, і що це відбудеться о 4.48 год. Такі роздуми лише підсилюють суїцидально-депресивний настрій героїні, яка, окрім паталогічної депресії, знаходиться в постійній самокритиці: «я товста...мої стегна занадто великі, мені не подобаються мої статеві органи»⁴ [3, с. 207]. Окрім цього, вона відчуває постійну вину за щось: «я винна, мене карають зараз»⁵ [3, с. 206], нездатність до будь-яких дій «я не можу їсти, я не можу спати, я не можу думати»⁶ [3, с. 206]. Героїню картають внутрішні протиріччя: «я не можу бути наодинці, я не можу бути з іншими», «я не хочу вмирати...я не хочу жити»⁷ [3, с. 207]. Однак, вона постійно резюмує цей нескінченний потік

¹ "presentation of bodily functions and explicit sex and anal rape typifies the theatre of nineties"

² In-yer-face theatre

³ disgusting feast of filth

⁴ I am fat...my hips are too big I dislike my genitals"

⁵ I am guilty, I am being punished

⁶ I cant eat I can't sleep I can't think

⁷ I cannot be alone I cannot be with others...I do not want to die...I do not want to live

самобичування словами про смерть, яка відбудеться о чітко визначеній годині: «о 4.48 настане депресія і я повішуся». Творчість Сари Кейн зовсім не відповідає канонам класичної драми та традиційним законам, викладеним в «Постиці» Арістотеля. Однак, найяскравіше деконструкція драматичних концепцій проявляється саме у п'єсі «Психоз 4.48». Місце та час дії не вказані, читач може лише здогадуватись з прочитанного, що дія відбувається в лікарні для душевнохворих. Окрім того, в п'єсі абсолютно відсутні ремарки та чітке введення реплік, окрім декількох: «Дуже довге мовчання», «Довге мовчання», «Мовчання»¹[3, с. 205], які періодично повторюються на протязі п'єси. Замість імен персонажів на початку кожної фрази, драматург вносить невеличке тире. П'єса не являє собою лінійний розвиток подій, вона складається з окремих частин, які відрізняються своїм стилем, тематикою і організацією думки, однак об'єднуються як клітини єдиного цілого. П'єса складається з 25 фрагментів, 10 з яких являють собою діалоги, які веде пацієнт з лікарем та іншими дійовими особами, точна кількість яких невідома. Адже п'єса настільки неоднозначна, що постійно можна задаватися питанням хто і коли говорить. Інші вісім фрагментів тяжіють до поетично-ліричного стилю, завдяки римуванню, набору засобів фонолістики і візуальному розташуванню тексту на сторінці. Деякі складаються з переліку медичних засобів, діагнозів, таблиць, три фрагменти з яких будуються виключно на абревіатурі.

Таким чином, п'єса все більше нагадує створення єдиного конструкту з різнорідних елементів. Кен Урбан порівнює цю п'єсу з колажем, зазначивши, що вона «рівноцінно являється і колажем; відрізняючись цитацією, ніби мова п'єси відібрана з різних джерел» [4, с. 44]. З таких позицій, ми використовуємо термін «колаж», з метою ідентифікації особливостей п'єси, яка змінивши закони традиційної драми видозмінюється, утворюючи нову жанрову модифікацію: «п'єсу-колаж».

Колаж з французької мови перекладається як наклеювання, дана техніка була започаткована в малярстві, розвивалась в лоні кубізму і була удосконалена дадаїстами та сюрреалістами. Оксфордський словник літературних термінів пропонує наступне визначення цього терміну, так колаж він визначає як твір, «зібраний з фрагментів інших творів, включаючи алюзії, цитати та іноземні фрази»² [5, с. 44]. Словник літературних і тематичних термінів за ред. Едварда Квінна визначить колаж як збірку «різних матеріалів, наклеєних на поверхню...термін іноді використовується в літературі з метою позначення техніки включення частин і зразків інших творів в певному оповіданні чи поемі» [6, с. 83]. Літературознавчий словник-довідник за редакцією Р. Гром'яка підтвердить тенденцію запозичення техніки колажу в літературу, так «зокрема І. Драч у драматичній поемі «Думка про вчителя», де перемежуються цитати Арістотеля, Ф. Шиллера, А. Макаренка, В. Сухомлинського, на сюжетну канву накладаються різні мотиви» [7, с. 351]. Патріс Паві помітить, що особливості колажу, які характерні для пластичних мистецтв, так же органічно проявляються і в драматургії і таким чином «замість органічності й цілісності твору драматург вдається до поєднання фрагментів різноманітних текстів»³ [8, с.145]. Таким чином автор виділяє так звані драматургічні колажі, назвавши їх текстами та фрагментами, які включаються в сценічну дію і мають різне походження, таким є, наприклад «введення в п'єсу теоретичних текстів, передмов, коментарів»⁴ [8, с. 145].

Розглянемо, які міжродові та між літературні утворення поринають у творі Сари Кейн Ліризація п'єси проявляється в побудові речень, римуванні, повторенню слів та звуків та розстановці розділових знаків. Окрім того, у реченнях часто відсутня пунктуація, заголовні

¹ A very long silence. A long silence. Silence.

² a work assembled wholly or partly from fragments of other writings, incorporating *ALLUSIONS, quotations, and foreign phrases.

³ Вместо органичности и цельности произведения драматург прибегает к сочетанию фрагментов разнообразных текстов.

⁴ введение в пьесу теоретических текстов, предисловий, комментариев.

літери, наявні пропуски та паузи. Весь цей набір розрізнених думок, розміщених в хаотичному порядку, нагадує техніку потоку свідомості. Так, на початку п'єси головна героїня після серій однотипних запитань продукує відповідь-монолог, що нагадує вирваний блок думок, що не містить розділових знаків і заглавних букв. Окрім того в тексті налічується певна кількість прийомів фонолістики, а саме асонансу, або ж іншими словами неточної рими, якою часто послуговуються поети у створенні поезії. Розглянемо приклад римування та алітерації в монологі героїні при багаторазовому повторенню звуку [s] та [d]: «the sword in my dreams the dust of my thoughts the sickness that breeds in the folds» [3, с. 213]. Однак, як бачимо, особливою також є письмова реалізація п'єси, яка ще більше підсилює ідеї, які вкладає автор в уста персонажів та тематичне наповнення. Слова розміщені в незвичному, дещо хаотичному порядку, ніби сам по собі читач поринає в свідомість людини і читає її думки, які циклічно рухаються, не організовуючись в стійкі структури. Так, наприклад, фраза головної героїні «страждання починаються» [5, с. 229]¹ відділяється від основного тексту пробілами і пишеться зліва направо, ніби момент страждань потребує відстороненості від попередніх і наступних подій. Інша фраза «і маю залишатись наодинці» [3, с. 218]² також відділяється від основного текстового масиву, дійсно залишаючись наодинці сама з собою. В кінці п'єси фрази «дивись як я зникаю дивись зникаю дивись дивись» відмежовуються десятком пробілів перед наступною «я ніколи не знала себе, свого лица, яке заклеєне на зворотній стороні моєї свідомості» [3, с. 245]³, після цих слів, автор залишає більшу половину сторінки незаповненою, резюмуючи словами «будь ласка відкрий штори» [3, с. 245].⁴ Такі пробіли, розкидання слів по сторінці, незвичне їх розміщення характерно для всієї п'єси. В той же ж час, слова, яким надавалось особливе значення писалися з великої літери або ж повторювались: «НЕ ДАЙ ЦЬОМУ ВБИТИ МЕНЕ ЦЕ МЕНЕ ВБ'Є І ЗРУЙНУЄ МЕНЕ І ВІДПРАВИТЬ В ПЕКЛО» [3, с. 226]⁵. Окрім таких поетичних пассажів та стрімких монологів в стилі техніки потоку свідомості, п'єса також складається з реалістичних діалогів, які ведуть між собою пацієнтка з лікарем та третьою особою.

Поряд з цим в тексті налічуються різноманітні включення медичної термінології, лікарських рецептів, тестів для оцінювання психічного стану пацієнтів. Одним з таких, є так званий переважно в неврології та психіатрії з метою оцінювання психічного стану. Для цього пацієнта просять поступово віднімати число 7, починаючи з 100 (таки чином в ідеалі має бути наступна прогресія: 100, 93,86, 79) і т.д. Характерно, що цифрові набори в п'єсі виділяються в окремі дійові фрагменти, які автор відділяє п'ятьма тире. На додачу, в окремий епізод виділяється коротка аббревіатура: *RSVP ASAP*⁶.

Також в п'єсі налічується список, що виглядає як медична карта лікування пацієнтки, де вказується симптоми, які її турбують, поставлений діагноз: «Паталогічна скорбота», та вказаний «Тест поступового віднімання сімок»⁷, який використовується в медичній практиці, перелік ліків, які призначаються та ефект від їх приймання. Цей список виведений окрему, дію в п'єсі. Розглянемо декілька прикладів: «Сетралін. 7, 5 мг. Безсоння прогресує, серйозна тривога, анорексія (втрата 17 кг)...Лофепрамін, 70 мг, дозу збільшено до 140 мг., потім до 210 мг. Набрано 12 кг ваги. Короткотривала втрата пам'яті»⁸ [3, с. 223].

Особливої уваги заслуговує один з фрагментів, який на лінгвістичному рівні достатньо вирізняється на фоні інших. Даний уривок наповнений вербальними одиницями,

¹ The wrenching begins

² I must stand alone

³ It is myself I have never met, whose face is pasted on the underside of my mind

⁴ Please open the curtains

⁵ DO NOT LET THIS KILL ME THIS WILL KILL ME AND CRUSH ME AND SEND ME TO HELL

⁶ RSVP походить з французької і звучить répondez, s'il vous plaît, що перекладається як – будь ласка дайте відповідь. ASAP – це скорочення з англійської (as soon as possible), що перекладається – якомога швидше.

⁷ Serial Sevens test

⁸ Setraline, 50 mg. Insomnia worsened, severe anxiety, anorexia, (weight loss 17 kgs)...Lofepramine, 70 mg, increased to 140 mg, then 210 mg. Weight gain 12 kgs. Short term memory loss. No other reaction

які характерні для біблійних віршів, інверсією, застралілими формами вжитку дієслів: «Fear God», «Gird yourselves: For ye shall be broken to pieces» [3, с. 223]. Завдяки своєму релігійному стилю, створює атмосферу читання Псалмів чи Євангелія. Однак, інші фрагменти п'єси пишуться у звичайній манері, неформального стилю, таки чином цей епізод створює ефект вирваної цитати, яка випадково поміщена в канву п'єси.

Сара Кейн також запозичує контент для своєї п'єси з інших творів, так слова пацієнтки: «курчата ще танцюють курча не зупиниться»¹ [3, с. 243] являють собою цитату з фільму «Строшек» німецького режисера Вернера Херцога.

Висновки та перспективи дослідження. Так чи інакше, п'єса Сари Кейн відповідає різноманітним рівням сприймання, де різнобічні фрагменти, виловлених цитат, алюзій, фрагментів, списків та стилів створюють єдине ціле, доступне для сприймання і сформоване в новій жанровій модифікації п'єси-колаж. Лі Гатчер ще більше інтенсифікує цю ідею, аналізуючи роботи Кейн, він зазначає, що «Кожна п'єса особлива і будується на власному типі мистецтва» [1: 15]². Хоча думки про те, що ця п'єса є просто «суїцидальною запискою» не перестають вщухати, однак при детальному аналізі творчості британського автора, ми бачимо різноплановість та багатогранність матеріалів, якими послуговувався автор у створення п'єси з метою досягнення сценічного ефекту. За твердженням Кена Урбана «кожна з її п'єс буквально переробляє драматичну форму» [4: 40]³, тому таке поєднання методів та технік, а також включення поліжанрових та міжлітературних елементів призводить до народження нового жанрового утворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gutcher L. Relevation and damnation? Depictions of violence in Sarah Kane's Theatre / Jasmin Lea Gutscher. – Hamburg: Ancor Academic Publishing, 2014. – 107 p.
2. Batley D. Morality and justice. The challenge of European theatre / Edward Batley. – David Bradbly. – Amsterdam-NY: Rodopi, 2001. - 301 p.
3. Kane S. Complete Plays: Blasted, Phaedra's Love, Cleansed, Crave, 4.48 Psychosis, Skin / Sarah Kane. – London: Methuen Drama, 2001. – 268 p.
4. Urban K. An Ethics of Catastrophe: The Theatre of Sarah Kane / Ken Urban. – A Journal of Performance and Art. Vol. 23 [Електронний ресурс]. – 2001. – №3. – p 36.-46. – Режим доступу: http://www.jstor.org/stable/3246332?seq=2#page_scan_tab_contents
5. The Consise Oxford dictionary of literary terms / [red. Chris Baldick].– Oxford.: Oxford University Press, 2001 – 280 p.
6. A Dictionary of Literary and thematic terms/ [red. Edward Quinn] - 2nd ed. New York. Facts on File. 2006. – 474 p.
7. Літературознавчий словник-довідник/ [За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. – К.,: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
8. Пави П. Словарь театра: Пер. с фр. – М.: Прогресс, 1991. – 504 с.

Дмитриева. И.В. Пьеса-коллаж и ее особенности (на материале пьесы Сары Кейн «Психоз 4.48»)

В статье рассмотрены особенности драматургического наследия эксцентричного британского драматурга Сары Кейн в контексте образования в ее творчестве уникальных авторских жанров. За основу взято последнюю пьесу автора «Психоз 4.48». В работе проанализированы сюжет и структура пьесы, благодаря включению в ее канву полижанровых элементов можно утверждать созданию нового жанрового образования - пьесы-коллаж, что утверждает идею о том, что драматургия Сары Кейн не входит в

¹ the chicken's still dancing.The chicken won't stop»

² "Every single play is special and stands on its own piece of art"

³...each of her plays literally recasts dramatic form

алгоритм традиционных жанров, а продуцирует новые авторские образования, благодаря внесению в драматургическое произведение разнородных элементов.

Ключевые слова: коллаж, театр вам-в-лицо, авторский жанр

Dmytriieva I.V. The focal features of the collage-play (based on the play «4.48 Psychosis» by Sarah Kane)

The article discusses the features of the dramatic works of an eccentric British playwright Sarah Kane concerning the unique authorial genres formation. It is based on the last dramatist's play "Psychosis 4.48 ". The article gives a detailed analyzis of the structure and a plot of the play which consists of the various elements that suggest the modification of the traditional idea of the dramatic text. Much attention is given to the existense of diverse elements in the play's paradigme, that suggests the formation of a new genre modification – collage play. It is stressed that Sarah Kane's drama doesn't fit into the algorithm of traditional genres, but produces a new genre element due to the inclusion into dramatic text of heterogeneous elements from diverse sources

Keywords: collage, in-your face theatre, authorial genre

В.Т. Захарова

ПРОБЛЕМЫ ЛИРИЗАЦИИ РУССКОЙ ПРОЗЫ XX ВЕКА В РАКУРСЕ ТРУДОВ В.А. ГРЕХНЕВА И Д.Е. МАКСИМОВА¹

В отечественной прозе в XX веке обнаруживаются процессы, свидетельствующие о новых функциях лирического, значительно отличающихся от установившихся в русской классике, - можно говорить о лиризации прозаических текстов в новых повествовательных парадигмах. Тому свидетельство – творчество многих авторов. Понять и глубже осмыслить существо этих процессов способствуют труды В.А. Грехнева, Д.Е. Максимова.

Ключевые слова: русская проза, лиризация, типологические соответствия, ассоциативность, аллюзии.

В отечественной прозе в XX веке обнаруживаются процессы, свидетельствующие о новых функциях лирического, значительно отличающихся от установившихся в русской классике, - можно говорить о лиризации прозаических текстов в новых повествовательных парадигмах. Тому свидетельство – творчество многих авторов. Понять и глубже осмыслить существо этих процессов способствуют труды В.А. Грехнева о творчестве А.С. Пушкина и Д.Е. Максимова о творчестве А. Блока. Научное наследие этих ученых представляется типологически родственным. И, хотя хронологически мы должны были бы начать с имени Д.Е. Максимова, позволим себе следовать другой логике, а именно: нам важно проследить пути лиризации прозы, и здесь хронология ведет нас от Пушкина к Блоку.

О значении представлений В.А. Грехнева в этом плане автору этих строк уже доводилось писать [1]. В XX веке в творчестве многих авторов проявился неореалистический тип художественного сознания, главной приметой которого стал *многомерный художественный синтез*. В жанровых образованиях нового типа доминантным становилось *лирическое начало* (что было особенно свойственно творчеству Ив. Бунина, Б. Зайцева, Ив. Шмелева, С. Сергеева-Ценского, Л. Зурова). Это означало принципиальную художественную новизну, ибо подобная проза мало соответствовала традиционно понимаемым жанровым канонам лироэпики. Лиризм становится в их произведениях *главным сюжетобразующим фактором*.

¹ Впервые опубликовано: Вестник ННГУ им. Н.И.Лобачевского. Филология. 2014. №2 (1).

82. Чирков Олександр Семенович, доктор філологічних наук, професор Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир, Україна)
83. Чуй Андрій Валерійович, здобувач Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)
84. Штейнер Іван Федорович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри білоруської літератури Гомельського державного університету імені Франциска Скорини (м. Гомель, Республіка Білорусь)
85. Яблонська Ольга Василівна, кандидат філологічних наук, доцент Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)
86. Яворський Андрій Юрійович, кандидат філологічних наук, старший викладач Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)
87. Яручик Віктор Павлович, кандидат філологічних наук, доцент Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)
88. Яструбецька Галина Іванівна, доктор філологічних наук, завідувач кафедри української літератури, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)

Наукове електронне видання на CD-ROM

**СУЧАСНІ
МОВО- І ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ МЕТОДОЛОГІЇ
ТА НОВІ ПРОЧИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ
АНТОЛОГІЯ**

Електронне видання на CD-ROM

АНТОЛОГІЯ

Авторська редакція
Макетування Т. В. Полежаєвої

Один електронний оптичний диск (CD-ROM).
Об'єм даних 10,80 Мб. Тираж 300 прим. Зам. 70.

Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк,
м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65.

E-mail: vezhaprint@gmail.com

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.